

Posudek oponenta na diplomovou práci Lukáše Moravce „Hodnoty, právní vědomí a právo“

Psát práci na téma hodnoty, právní vědomí a právo představuje obtížný úkol, který autora přivádí na pomezí právní filozofie a sociologie práva. Samotné téma jakoby předurčovalo myšlenkovou linii, již by měl diplomant sledovat: vysvětlení toho, co jsou hodnoty a jak se promítají do právního vědomí, do obsahu a fungování práva, zamyšlení se nad hodnotovým pluralismem soudobé multikulturní společnosti, kritika hodnotového fundamentalismu, relativismu a skepse, s nimiž se lze setkat v současném právním myšlení. To jsou otázky, které by si autor asi měl položit.

Lukáš Moravec se ve své diplomové práci vypořádal s tímto tématem jinak. Šel tak trochu neprošlapanou cestou: nabízí právně filozofickou úvahu, která se zabývá podstatou společnosti a fungováním hodnot, morálky a práva v ní. Toto řešení má své silné a slabé stránky. Předností je originalita pohledu, nedostatkem jsou ne vždy udržitelná stanoviska a pomíjení toho, co by práce přece jen měla obsahovat.

Autor vychází z mechanického modelu společnosti, složené z jednotlivých entit ve vzájemných vztazích. Společnost pojímá spíše deterministicky a lidi má za utilitaristy. Za klíčový princip a hybatel fungování společnosti pokládá zájem organismů na své sebezáchově a rozmnožení. Samozřejmě o každé z těchto tezí lze dlouho diskutovat. V sociálních vědách mají mnoho odpůrců. Je otázkou, zda autor nevidí vše příliš jednostranně a nepodléhá vlivu dnes populární sociobiologie.

V takto pojímaném společenském kontextu traktuje autor hodnotovou problematiku, působení morálky a práva (jeho pozornost se upírá na soukromé vlastnictví, poměr soukromého a veřejného práva, trestní odpovědnost, vztah lidí ke státu). Inspirovat se nechává myšlenkami celé řady právních filozofů.

Vytknout by se autorovi dalo, že neprovedl dostatečnou pojmovou analýzu kategorie hodnoty. Její vymezení přejímá od psychologa M. Nakonečného. Rozbor právního vědomí chybí zcela. Jako limitující se ukazuje také čistě filozofický přístup ke zkoumanému tématu. Filozofická spekulace nemůže nahradit sociologický výzkum.

Svým rozsahem je práce nadstandardní. Pokud jde o zdroje, autor mohl využít více naší i cizí literatury. Poznámkový aparát by také měl být bohatší. Z formálního a jazykového hlediska práce obstojí.

Celkově je možné říci, že práce mohla být zvládnuta i lépe. Přesto určitou kvalitu má. Minimálně svědčí o autorově přemýšlivosti a zaujetí. Její obhajobě nic nebrání. Oponent navrhuje hodnocení velmi dobře.

Praha, 1. září 2014

Doc. JUDr. PhDr. Pavel Maršálek, Ph.D.